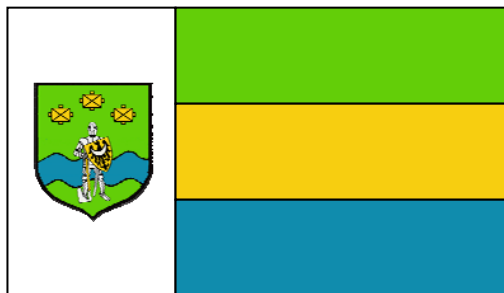

Paweł Szymon Towpik

Herb i flaga Ochli
oraz
nazewnictwo wsi
na przestrzeni wieków

Ochla 2005

I. Dlaczego wieś Ochła powinna mieć własne symbole.

W dawnej Polsce herb i chorągiew (a także powstała z początkiem XIX w. flaga) były zastrzeżone dla księstw i wyodrębnionych historyczno-geograficznie ziem, miały też je miasta, które posiadając nadany im na konkretnym prawie (magdeburskim, chełmińskim, czy lubeckim) samorząd, dysponowały zdolnością działań prawnych we własnym imieniu. Dziś, zgodnie z ustawą o samorządzie terytorialnym z 1990 r. i ustawami wprowadzającymi reformę terytorialną z 1998 r., prawo, a nawet swego rodzaju obowiązek posiadania herbów i weksylii mają prócz miast także województwa, powiaty i gminy. Nie uwzględniono tam jednak sołectw, które jako jednostki pomocnicze gminy mają ograniczony samorząd, nieposiadający osobowości prawnej.

Istnieją jednak miejscowości o statusie wiejskim, które mają i używają własny herb i weksylia zachowane jeszcze z czasów, kiedy posiadały prawa miejskie. Są też wsie, które otrzymały herb w XIX w., kiedy to gromadom nadawano uprawnienia samorządowe (szczególnie na Śląsku i w Małopolsce). Coraz częściej też projektowane są herby i weksylia dla użytku wsi, które nigdy ich nie posiadały. Działania takie mogą rodzić pytania o ich zasadność, o to czy stosowana powszechnie praktyka nadawania wsiom herbów i weksylii nie jest aby sprzeczna z obowiązującym prawem? Tu jednak należy z całą stanowczością stwierdzić, iż polskie ustawodawstwo nie sprzeciwia się ich powstawaniu i użytkowaniu. Choć nie istnieją konkretne przepisy (jak to ma miejsce w przypadku jednostek administracyjnych z osobowością prawną), które regulowałyby tę kwestię, jednak już sam brak ustawowego zakazu, jak i brak jakichkolwiek innych przeciwwskazań prawnych wobec posiadania herbu i weksyliów przez sołectwa, wydaje się być wystarczającym argumentem za stwierdzeniem, iż ich posiadanie przez sołectwa jest prawnie dozwolone. Z drugiej strony, tworzący się od kilkunastu lat pozytywny klimat wokół herbów i weksylii wiejskich, już zapewne w niedługim czasie doprowadzi do regulacji leksykalnych potwierdzających prawo sołectw do posiadania i używania własnych symboli.

Ochła, mająca tysiąc-pięćset mieszkańców wieś w gminie Zielona Góra, z racji swej bogatej historii i dużych aspiracji na przyszłość, powinna także posiadać własne, wyjątkowe oznaczenie graficzne, które pozwalałoby jednoznacznie wyróżnić ją spośród innych miejscowości. Własne barwy na: flagach, banerach, proporczykach, bądź wstęgach nadadzą miejscowości większego splendoru i kolorytu, tak z okazji świąt i chwil szczególnych dla całej zamieszkującej ją społeczności, jak i podczas dnia codziennego. Podobną rolę, w tym identyfikacyjną, spełniałby herb, umieszczony na: weksyliach, pieczęciach, dokumentach, dyplomach, odznakach, ale i też: koszulkach, balonikach

czy różnych małych gadżetach (jak np. zapalniczki, długopisy...), gdzie spełniałby także rolę reklamową dla miejscowości.

Pomysłodawcą i wykonawcą projektu herbu i flagi Ochli jest urodzony w 1977 roku mieszkaniec tej wsi, historyk Paweł Szymon Towpik, absolwent Uniwersytetu Zielonogórskiego specjalizujący się w badaniach genealogicznych i historii regionalnej, obecnie w trakcie doktoratu na wspomnianym uniwersytecie. Jeszcze przed podjęciem projektu dokładnie przestudiował on historię Ochli, scharakteryzował stan dzisiejszy, zbadał jej topografię i przyrodę. Z tak bowiem szerokiej wiedzy o miejscowości wypłynął pomysł na jej symbole. Oczywiście ramy tego opracowania nie pozwalają na dokładne omówienie przeprowadzonego studium, niemniej argumenty za przyjęciem proponowanego herbu i flagi zostaną tu dokładnie przedstawione.

II. Uzasadnienie historyczne projektu.

Wieś Ochli nie ma wyraźnego charakteru gospodarczego, nie ma i nie miała też (choć jest pod tym względem bardzo ciekawa) żadnego bardziej specyficznego obiektu architektury, który jednoznacznie mógłby być identyfikowany z tą miejscowością. Podobnie wśród wielu wydarzeń historycznych trudno wyodrębnić to jedno, najważniejsze, najbardziej wpływające na charakter, czy dzieje wsi. Wśród rodów panujących w Ochli także raczej nie znajdziemy motywów do symboliki miejscowości, rodów tych było bowiem wiele, gdyż przez większy czas swego istnienia Ochli dzieliła się na kilka odrębnych wsi i folwarków, a ich właściciele dość często się zmieniali. Żaden z nich nie wywarł też, aż tak dominującego wpływu, by uzasadniało to przejęcie elementów jego rodowego herbu. Zresztą czyn taki mógłby zostać, przez potomków tych rodzin, uznany za bezprawne zawłaszczenie ich herbu. Podobnie też charakterystyka obecnych mieszkańców wsi, jakkolwiek zapewne ciekawa, nie wydaje się być tu pomocna. Natomiast bardzo charakterystycznym elementem Ochli jest jej była, niespotykana nigdzie indziej niemiecka nazwa *Ochelhermsdorf*. I właśnie etymologia tej nazwy, posiłkowana cechami geograficzno-przyrodniczymi terenu stała się dla mnie źródłem do powstania herbu i flagi Ochli.

Prawdopodobnie od imienia zasadzcy wsi, lub jej pierwszego właściciela, osada u swego zarania otrzymała nazwę *Hermansdorf*, czyli *Wieś Hermana*. Taką właśnie nazwę odnajdujemy w najstarszym znanym pisanym źródle dotyczącym Ochli, a mianowicie wystawionym w 1305 r. tzw. *Regestrze Głogowskim* wymieniającym miejscowości zobowiązane do płacenia dziesięciny

wrocławskiemu biskupowi. Nazwa ta, tyle że w łacińskim brzmieniu – *Hermannivilla*, pojawiła się również w *Obwieszczeniu Awiniońskim* z 1376 r. wymieniającym dolnośląskie parafie. Jak wykazały badania historyczne nazwa *Hermansdorf* lub jej skrót *Hermsdorf* pojawia się (niekiedy różniąc się jedynie zapisem ortograficznym) niemal we wszystkich zachowanych źródłach dotyczących historii Ochli, aż do końca XVI stulecia (m.in. w dokumentach z roku: 1414, 1418, 1421, 1429, 1445, 1503, 1529, 1532). Ponieważ w samym tylko ówczesnym księstwie głogowskim było co najmniej kilka miejscowości o tej nazwie (np. obecna Jerzmanowa w pow. głogowskim, czy Przewoźniki i Żaganiec w pow. żarskim) już w połowie XV stulecia obok nazwy wsi podawano również nazwę przepływającej w jej pobliżu rzeki. Powstała w ten sposób: *Hermannsdorff im Ochil* (1445 r.), *Hermigsdorff im Ockil* (1493 r.), *Hermestorff im Ochel* (1532 r.), *Hermisdorf an der Ochel* (1575 r.), czyli *Wieś Hermana nad rzeką Ochel*. Kolejna zmiana dokonała się z początkiem wieku XVII, kiedy to nazwę rzeki dodano do nazwy wsi jako jej przedrostek, powstała w ten sposób *Ochelhermsdorf* (m.in. w dokumentach z lat: 1605, 1616, 1618, 1620). Natomiast prawdopodobnie od połowy XVII w. zaczęła funkcjonować nieprzerwanie, aż po rok 1945 forma *Ochelhermsdorf* (najstarszy odnaleziony zapis w tej formie pochodzi z 1677 r.). Jednocześnie istniały nazwy identyfikujące poszczególne części wsi. Była to powstała zapewne niezależnie osada *Rodemansdorf* (najstarszy zapis z 1445 r.), identyfikowana później z osadą o nazwie: *Romisdorff* (1493 r.), *Römisdorff* (1609 r.), *Romsdorf* (1625 r.) i *Nieder-Romsdorf* (1703 r.) oraz bodaj w I połowie XVI w. wydzielona ze starej *Hermsdorf* osada *Radtmansdorf* (najstarszy zapis z 1550 r.) znana później pod nazwą *Ransdorf* (1687 r.), zapewne tożsama z *Rainsdorf*. Nazwa pierwszej z osad zawiera słowo „Rode”, które w języku niemieckim odnosi się do czynności karczowania, co sugerowałoby, iż wieś ta powstała na karczunku leśnym. Dalsza część nazwy tej osady „Manns” może nawiązywać do przymiotnika „męski” (także w znaczeniu „dzielny”), jak i może tworzyć z „Rode” nazwę osobową „człowiek karczunku”. Tym samym więc w luźnym tłumaczeniu *Rodemansdorf* mogła znaczyć „Wieś mężnie wykarczowana”, „Wieś dzielnego karczunku”, a idąc jeszcze dalej być może „Wieś powstała w trudzie” lub „Wieś karczowników”. Nazwa drugiej ze wspomnianych osad zawiera przedrostek „Rad”, znaczący w języku niemieckim „koło”. Biorąc więc pod uwagę zmiany językowe i pewną symbolikę, jaką często kryły nazwy wsi, można zaryzykować interpretację nazwy *Radtmansdorf* jako „Wieś kołodziej”, co znaczyłoby, że mieszkańcy tej osady specjalizowali się w wyrobie drewnianych kół. Rozpatrując nazewnictwo Ochli na przestrzeni wieków nie można pominąć faktu, iż w okresie nowożytnym najstarszą część wsi nazywano *Ober* (Górna), była *Rodemansdorf* określono jako *Nieder* (Dolna), a trzecią *Mittel* (Średnia). Proces trwałego scalania wsi rozpoczął się ok. połowy lat 30-tych XVIII wieku, kiedy to Dolna i Średnia Ochła połączyły się w jedną *Mittel-Nieder-Ochelhermsdorf*, którą już w XVIII w. określano tylko jako *Mittel-Ochelhermsdorf*, by w 1909 r.

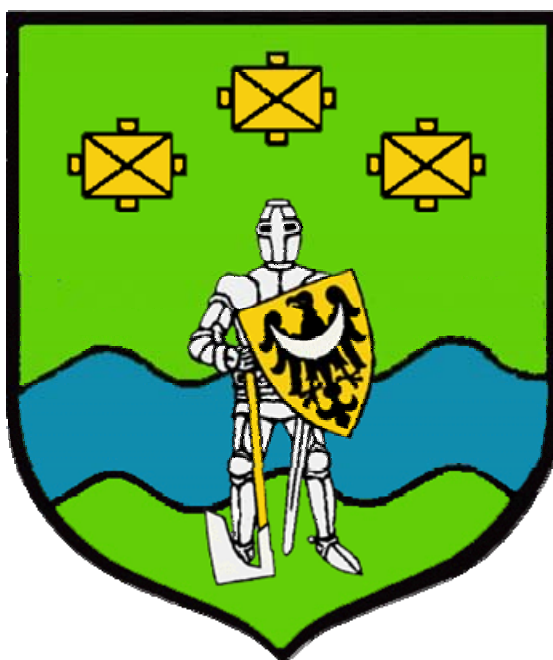
zjednoczyć ją, już na zawsze z *Ober-Ochelhermsdorf* i pozostać przy samym *Ochelhermsdorf*. W 1945 r. władze polskie chcąc spolonizować niemieckie *Ochelhermsdorf*, nadały wsi nową nazwę – *Jerzmanów*. Zamysł wydawał się całkiem słuszny, gdyż imię to w języku staropolskim odpowiada imieniu Herman, jednak już w 1947 r. zrezygnowano z tej nazwy wprowadzając używaną po dzień dzisiejszy nazwę *Ochła*. Prawdopodobnie przyczyny zmiany były podobne do tych mających miejsce w średniowieczu, a więc występowanie w bliskiej odległości kilku miejscowości o tej samej nazwie.

Co do etymologii nazwy rzeki *Ochel*, dziś *Śląska Ochła*, istnieją jej dwa wyjaśnienia. Pierwsze podał w 1848 regionalny historyk pastor Otto Wolf, według którego pochodzi ona od polskiego słowa *ochłoda* lub *okol*. Znaczenie pierwszego słowa jest w pełni jasne, co do drugiego, pastor kieruje się tym, iż istotnie rzeka wypływając w rejonie Letnicy lekkim łukiem skręca w kierunku Ochli, płynąc dalej do swego ujścia w rzece Odrze (w rejonie Nowej Soli). Drugą wersję podał w 1905 roku August Föerster wywodząc nazwę rzeki od słowa *Ockel*, co w języku niemieckim (patrz dzisiejsze słowo *ocker*) oznacza *ochrę* (glinę z dużą zawartością uwodnionego tlenku żelaza). Ta hipoteza także, ma realne podstawy gdyż jeszcze dziś w rejonie rzeki występuje zabarwiająca okoliczne rowy glinka o czerwono-brunatnym lub żółtym odcieniu. Można też często znaleźć rudę darniową, z której zbudowany jest m.in. ochlański kościół, najprawdopodobniej z przełomu XIII/XIV w. Odnośnie nazwy rzeki warto też nadmienić, iż mieszkańcy Ochli bardzo często nazywają ją *Olchą*. Nazwa powstała po 1945 roku, prawdopodobnie przez mylną interpretację nazwy rzeki *Ochła*, jako nazwy odnoszącej się do często rosnących przy tej rzece, lub w jej pobliżu, olchowych drzew.

Znając już całkiem prawdopodobną etymologię nazwy wsi Ochła, możemy ją tłumaczyć jako - **Wieś Hermana nad okalającą ją Chłodną Rzeką Żółtych Kamieni**. Ta właśnie nieco „poetycka” nazwa Ochli stała się dla mnie podstawową inspiracją do stworzenia jej „neutralnego” herbu, nie wyolbrzymiającego oraz nie pomniejszającego czyichkolwiek i jakichkolwiek zasług bądź znaczenia. Jest to też bardzo specyficzny herb mówiący, choć odczytanie go stanowi swego rodzaju rebus.

III. Herb Ochli.

Proponowany herb Ochli składa się z dwóch zasadniczych elementów: tarczy herbowej i godła.

Tarcza herbowa ma kształt tarczy gotyckiej, o stosunku wysokości do szerokości równym 7 : 6, z prostą krawędzią górną i tzw. *jęczyzkiem* u dołu, podzielona falistą linią heraldyczną na trzy pola o wzajemnym stosunku ich wysokości (idąc od głowicy tarczy) jak 3/5 : 1/5 : 1/5, gdzie pola górne i dolne są barwy zielonej symbolizującej:

- okoliczne Ochli lasy,
- kielkujące pola i łąki,
- postawę i charakter wszystkich mieszkańców wsi, gdyż w heraldyce kolor zielony symbolizuje: *nadzieję* na przyszłość, *sprawiedliwość*, *radość* i *zdrowie*;

natomiast pole środkowe barwy błękitnej, jako symbolu:

- rzeki Śląskiej Ochli obok której znajduje się wieś Ochli,
- rzeki Jasiołdy (dziś na terenie Republiki Białorusi), gdyż z pobliskiego tej rzecze rejonu może wywieść swe korzenie (bezpośrednio, bądź też przez urodzenie swych rodziców lub dziadków) większość obecnych mieszkańców Ochli repatriowanych w latach 1945-1947 z tamtejszych miejscowości (by wymienić tu choćby: Berezę Kartuską, Prużany, Sielec i Malecz),
- cech ludzkich reprezentowanych przez mieszkańców wsi (w heraldyce bowiem kolor błękitny jest symbolem *piękna* ale też *ludzkiej łagodności* i *niezależności*).

Co prawda - przeciwie do heraldyki Europy Zachodniej - w polskiej heraldyce podział tarczy w stosunku 3/5 : 1/5 : 1/5 jest rzadkością, częściej natomiast występuje podział tarczy falistą linią heraldyczną¹. Skoro przypadki takie są znane i niekwestionowane, przyjęty rodzaj podziału tarczy, jak i zastosowana linia falista wydają się być zgodne z obowiązującymi zasadami polskiej heraldyki. Przy rosnącej liczbie herbów, często podobnie a niekiedy wręcz identycznie wyglądających, stosowanie rzadkich rozwiązań jest nawet wskazane, gdyż w dużym stopniu przyczynia się do niepowtarzalności herbu, a tym samym jego lepszej, wyrazistszej identyfikacji wśród innych tego typu symboli.

Warto tu także dodać alternatywną interpretację błękitnego pola, jako pasa należącego do godła herbu, choć w tym przypadku może paść jednak słuszny zarzut, o wystąpieniu niezgodności z heraldyczną zasadą alternacji. Zabrania ona położenia w herbie metalu na metal i barwy na barwę (za wyjątkiem czerni, którą można kłaść na inne barwy). Trzeba jednak zauważyć, że zasada ta w polskich herbach miejskich jest tak powszechnie łamana (także w herbach starych i dużych miast), że można by wątpić w jej praktyczne istnienie².

Godło herbu składa się z następujących figur heraldycznych:

a) *trzech złotych kamieni heraldycznych* symbolizujących:

- trzy epoki w dziejach wsi: prehistoryczną (na terenie lub w pobliżu wsi znaleziono kilka stanowisk będących pozostałościami po obozowiskach mezolitycznych, narzędzia neolityczne, kilka popielnicowych cmentarzy ciepłopalnych z okresu epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz stanowiska z czasów rzymskich), średniowieczno-nowożytną zdominowaną przez ludność i kulturę niemiecką (od lokacji wsi końcem XIII w. do dnia 14 lutego 1945 r.) oraz obecną, jednolitą etnicznie i kulturowo – polską,
- fakt istnienia w przeszłości terytorialnego rozbitcia na Ochłę: Górną, Średnią i Dolną;
- związane z etymologią nazwy wsi rudy darniowe i glinki nad rzeką Śląską Ochłą,

¹ Mamy m. in. herb Chełmna w byłym woj. bydgoskim, czy Miastka w byłym woj. koszalińskim. Sama zaś falista linia jako symbol rzeki występuje w herbach takich miast jak na przykład: Sosnowiec w byłym woj. katowickim; Drzewica w kieleckim; Białogard, Darłowo, Karlino, Sianów, Sławno i Słupsk w koszalińskim; Stargard Szczeciński w szczecińskim.

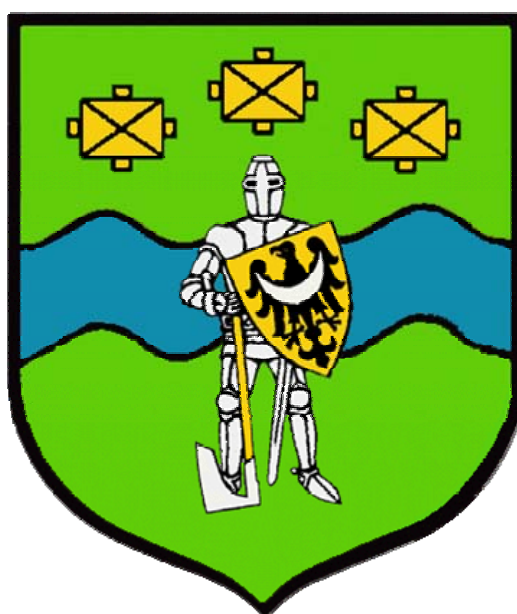
² Istnieje w Polsce bardzo duża liczba miejscowości, których herb łamie w większym lub mniejszym stopniu tę zasadę. Są to m.in.: Jedwabne, Suwałki, Szczuczyn i Wąsosz w byłym woj. białostockim; Golub-Dobrzyń, Lubraniec, Łasin i Żnin w bydgoskim; Czarna Woda w gdańskim; Łabędy, Miasteczko Śląskie i Siemianowice Śląskie w katowickim, Sianów i Sławno w koszalińskim; Chmielnik, Łągów, Pacanów i Wodzisław w kieleckim; Chrzanów, Lanckrona, Limanowa, Lipnica Murowana, Myślenice, Nowy Sącz i Nowy Targ w krakowskim; Biała Podlaska, Dubienka, Lubartów, Michów, Puchaczów, Terespol, Wąwolnica, Zamość i sam Lublin w lubelskim; Bełchatów, Łowicz i Warta w łódzkim; Biskupiec, Bisztynek, Frombork, Ostróda i Pasłęk w olsztyńskim; Lewin Brzeski i Prudnik w opolskim; Bojanowo, Kępno, Koźminek, Śmigiel i Wolsztyn w poznańskim; Narol w rzeszowskim; Chojna, Dobra, Police, Polkowice, Świnoujście i sam Szczecin w szczecińskim; Bardo, Brzeg Dolny, Dzierżoniów, Lubawka, Milcz, Mirsk, Sułów, Twardogóra, Wińsko, Wleń i Żmigród we wrocławskim; Otyń i Trzciel w zielonogórskim; Kołbiel, Radzymin, Żelechów i Żuromin w warszawskim... a także sama Warszawa, gdzie barwa cielista syrenki zlewa się z czerwienią pola tarczy.

- zabudowę wsi (w tym trzy najcenniejsze zabytki budownictwa: kościół z przełomu XIII/XIV w., barokowy dwór z 1687 r. i neoklasycystyczny pałac z 1792 r.),
 - trzy największe kataklizmy jakie dotknęły wieś, czyli grabieże, pożary i mordy podczas wojny trzydziestoletniej (w 1626 i 1631 r.) i wojny północnej (w 1706 r.), spod tych i innych „rzucanych na wieś kamieni” Ochła zawsze potrafiła się podnieść,
 - cechy mieszkańców wsi reprezentowane w heraldyce przez kolor złoty, czyli np. *boskie objawienie*, ludzką *szlachetność* i *życzliwość*;
- b) *rycerza w srebrnej zbroi, w hełmie, prawą ręką opierającego się na drzewcu zwróconego metalu ku ziemi topora (z ostrzem na prawo zwróconym), w lewej ręce przy piersi trzymającego tarczę przedstawiającą herb Piastów Śląskich*, rycerz ten symbolizuje:
- legendarnego właściciela bądź zasadzce wsi o imieniu Herman,
 - pierwszych historycznie poświadczonych właścicieli - *Hansa* i jego brata *Kortsche* (vel *Kurtcze*, *Kunze*) von Knobelsdorffów; Jerzego von Knobelsdorff – cesarskiego sędziego w Norymberdze, utrzymującego znajomość z Marcinem Lutrem i Filipem Melanchthonem, Wenzeslusa von Knobelsdorf, głównego architekta króla Prus Fryderyka II, m.in. budowniczego Pałacu Sanssouci w Poczdamie, który wywodził się z ochlańskiej linii Knobelsdorffów; Ottona von Unruha, budowniczego barokowego dworu w 1687 r. i Jana Adolfa Schneidera budowniczego neoklasycystycznego pałacu w 1792 r., a także hr. Fritza von Hohenau (z rodu Hohenzollern), ostatniego dziedzica Ochli, który zginął nad Francją w 1918 r. (w wieku 21 lat), walcząc jako pilot w eskadrze Czerwonego Barona Richthoffena,
 - wszystkie inne rycerskie rody władające Ochłą m.in. von: Rothenburg, Gersdorf, Nassau, Schlabrendorf, Schwemmler,
 - repatriantów z Berezki Kartuskiej, Pruzany i okolic tych miejscowości, którzy jako pierwsi osiedlając się w Ochli, w 1945 roku nadali jej obecny charakter,
 - wszystkich tych, którzy wnoszą swój pozytywny wkład w rozwój miejscowości oraz nie są obojętni na losy jej mieszkańców (jak np. wiejski pasterz owiec, który w roku 1604 broniąc ponocą godności ochlańskiej wieśniaczki został zamordowany przez jednego z możnych, na kościelnym wzgórzu, gdzie dziś stoi upamiętniający to wydarzenie pokutny krzyż),
 - sama tarcza rycerza wyraża wielowiekowy związek wsi z Dolnym Śląskiem,³ z którym Ochła zawsze dzieliła swe losy, czy to w księstwach piastowskich, w Czechach, Austrii, czy też Prusach, związek ten wyraża widniejący na tarczy rycerza herb Piastów Śląskich, on to bowiem stał się z czasem godłem całego Dolnego Śląska,

³ Dziwi więc fakt włączenia Zielonej Góry i jej okolic do tzw. Ziemi Lubuskiej (z historyczną stolicą w niemieckim dziś Lubuszu), do której nigdy Zielona Góra nie przynależała.

- powstanie młodszych części wsi (może też i pierwszej osady) na karczunku leśnym wyraża trzymany przez rycerza topór,
- topór jest też symbolem ciężkiej pracy (nie tylko fizycznej) jakiej poddani są wszyscy ci, którzy kształtują szeroko pojętą wielkość wsi (w tym i właściwe codzienne międzysąsiedzkie relacje),
- cechy reprezentowane w heraldyce przez srebro (w tej tynkturze jest zbroja rycerska) m.in. ludzką *czystość, uczciwość i lojalność*.

Wracając do tarczy alternatywnym jej podziałem może być zastosowanie stosunku wysokości pól wynoszącego $2/5 : 1/5 : 2/5$, który choć w heraldyce polskiej rzadki, jest także znany⁴. Jednak za wcześniejszym układem pola rzekawia wyraźnie swobodniejsze rozłożenie układu *kamieni heraldycznych i rycerza*.

Zauważmy także, że symbolikę rzeki w polskiej heraldyce miejskiej widzimy nierzadko w umieszczeniu błękitu lub linii falistej u podstawy tarczy,⁵ jest to jednak dość ryzykowne, gdyż stykający się z jej krawędziami błękit, a tym samym też widoczna tylko jedna linia brzegowa, może błędnie sugerować, iż mamy do czynienia z symbolem *morza*.

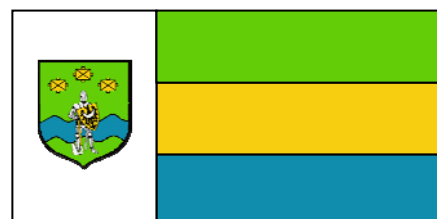
⁴ Podobny stosunek podziału pól znajdujemy m. in. w herbach takich miejscowości jak np.: Miastko i Połczyn Zdrój w byłym woj. koszalińskim; Węgorzyno w szczecińskim, Nowy Dwór Mazowiecki i Wyszaków w warszawskim. Pewne podobieństwo do takiej formy znajdujemy również w herbie Drzewicy w byłym woj. Kieleckim.

⁵ Takich rozwiązań graficznych symbolizujących morze lub rzekę w polskiej heraldyce znajdziemy sporo np.: Słupsk i Drawsko Pomorskie w koszalińskim; Łabędy, Siemianowice Śląskie w katowickim; Sepol w olsztyńskim; Resko i Widuchowa w szczecińskim; Żelechów w warszawskim; Lubawki we wrocławskim; Konotop i Trzciel w zielonogórskim...

IV. Flaga Ochli.

Proponowana **flaga** Ochli to prostokątny płat materiału o stosunku jej szerokości do wysokości wynoszącym 8:5, pierwotnie został podzielony na trzy poziome pola, których barwy (zaadoptowane z herbu), jak też ich kolejność, mają bezpośrednio nawiązywać do przyrody i topografii Ochli:

- a) **górne pole** - zielone, nawiązuje do całkowitego zalesienia pn. części sołectwa;
- b) **środkowe pole** - żółte, to tereny rolne sołectwa, położone gł. od jego str. pd.;
- c) **dolne pole** – błękitne, to okalająca sołectwo od pd. rzeka Śląska Ochla.

Choć przyjęte założenie wydawałoby się idealne, należało jednak wprowadzić dodatkowy element, gdyż taką flagą posługują się już także: gmina Bogdaniec (woj. lubuskie), gmina Boguszów-Gorce (woj. dolnośląskie), gmina Chojnice (woj. pomorskim) oraz miasto Ostrołęka (woj. mazowieckie). Także odwrotny układ barw (błękitny, złoty, zielony), który jednak zaburzyłby już symbolikę naszej flagi jest reprezentowany w weksylium gminy Bełchatów (woj. łódzkie). Niezbędnym był więc dodatkowy element, jednoznacznie odróżniający ochlańską flagę od wspomnianych powyżej. Tym samym do tzw. części czołowej flagi dodano:

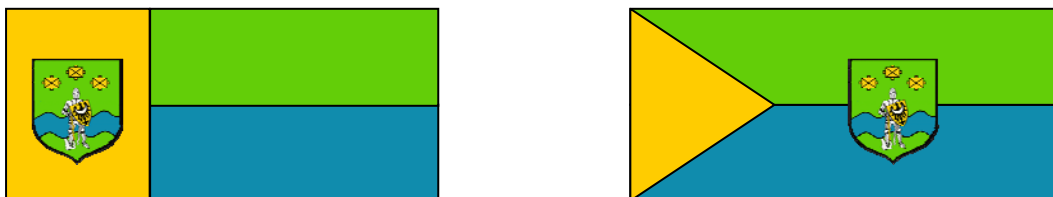
- d) **pionowy pas** – biały, zaadaptowany z herbu gdzie reprezentowany jest przez rycerską zbroję, do geograficzno-przyrodniczego odniesienia flagi Ochli dodaje on nawiązanie do ludzi (mieszkańców), którzy właściwie gospodarzą lasem, polami i rzeką, co wyraża też „obejmowanie” przez biały pas trzech pozostałych.

Istnieje też zasada weksylogologii mówiąca, że jeśli flaga składa się z kilku pasów, najniższy z nich powinien być w barwie tarczy herbowej. W naszym wypadku byłaby to dominująca w tarczy herbowej Ochli barwa zielona, a tym samym w powyższej fladze zielone pole należałoby zamienić miejscem z błękitnym. Wspomnianą zasadę kwestionuje jednak wiele samorządowych flag i to niekiedy miast znanych ze swej bogatej historii⁶. Należy także pamiętać, że w szczególnych wypadkach, by zachować symboliczne przesłanie flagi, teoria weksylogologii dopuszcza użycie we fladze innych barw niż te zawarte w herbie. Biorąc pod uwagę powyższe przedstawiony powyżej

⁶ By wymienić tu m.in.: Bydgoszcz, Gdynie, Malbork, Nakło nad Notecią, Rawę Mazowiecką, Siedlce, Paczków.

rozkład barw flagi Ochli, wydaje się w pełni uzasadniony, gdyż takie a nie inne barwy i ich rozłożenie stanowią bardzo wyraźną symbolikę, jak to już wspomniano, nawiązującą do geograficzno-przyrodniczych cech sołectwa (pn. w stosunku do wsi lasy – góra flagi, i pld. położenie rzeki – dół flagi).

Poniżej zamieszczone zostały także dwie inne, alternatywne wersje flagi. W swej kolorystyce oraz kształcie i ułożeniu pól może bardziej symbolizować udział mieszkańców wsi w ujarzmieniu rzeki i lasu pod produkcję rolną i osadnictwo. Jednocześnie nie mają one jak dotąd swoich odpowiedników w weksylologii innych miejscowości i regionów.

Za wszystkimi barwami kryje się też oczywiście ich symbolika heraldyczna przedstawiona przy opisie elementów ochlańskiego herbu. Trzeba również dodać, iż barwa żółta, biała i zielona nawiązują także do barw zawartych w logo Gminy Zielona Góra, do której Ochła przynależy, jak i do herbu oraz flagi najbliższego miasta Zielona Góra, z którym większość mieszkańców Ochli jest silnie związana, przede wszystkim jako z miejscem swojej pracy i zamieszkiwania wielu swoich bliskich.

Poprzez obrót, zmianę rozmiarów oraz ewentualne dodanie do powyższej flagi herbu Ochli możemy uzyskać inne różnego rodzaju weksylia, m.in.:

flagę heraldyczną – jest to powyższa flaga z naniesionym na nią herbem,

baner – flaga wieszana pionowo na maszcie lub ścianie, tak iż górna część płata flagi musi być po lewej stronie dla osoby patrzącej na nią, może być tam też umieszczony herb,

proporczyk – weksylium małych rozmiarów, najczęściej trójkątne lub z tzw. jaskółczym ogonem, zawieszany najczęściej pionowo na pręcie z podstawką,

szarfę – wstęgę lub opaskę z tkaniny o barwach flagi.

Jak już zostało to uargumentowane na wstępie niniejszego opracowania nic nie stoi na przeszkodzie by wieś Ochła posiadała swój własny herb i weksylia. Podane zostały także istotne, a konkretne korzyści z tego płynące. By jednak mogły być prawnie używane powinno nastąpić ich oficjalne zatwierdzenie przez Radę Gminy Zielona Góra, która zanim to nastąpi powinna przedłożyć

projekt symboli do zaopiniowania ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej (Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji), ten zaś wydaje opinię w oparciu o działające przy ministerstwie ciało doradcze - Komisję Heraldyczną.

Czas ku wyróżnieniu Ochli własnymi symbolami jest jak najbardziej stosowny, bowiem nadanie herbu i flagi w istotny sposób uświetni obchodzoną w ubiegłym roku, rocznicę 700-lecia wsi (dokładnie 700-lecia najstarszego dotyczącego jej zapisu). Warto też dodać, iż przedstawiony tu projekt herbu i flagi otrzymał, na specjalnym zebraniu latem 2005 roku, aprobatę mieszkańców Ochli, którzy jednogłośnie wyrazili chęć by stały się one oficjalnymi symbolami ich wsi.

Ja niżej podpisany pomysłodawca, projektant i wykonawca przedstawionych tu wizerunków herbu i flagi Ochli oraz autor niniejszego opracowania, zastrzegam sobie do powyższych prawa autorskie, szczególnie zaś do modyfikacji, kopiowania i wykorzystywania w celach komercyjnych.

Paweł Szymon Towpik

Ochła, luty 2005 r.

Najważniejsze pozycje bibliograficzne z informacjami dotyczącymi historii Ochli oraz heraldyki i weksylologii wykorzystane w niniejszym opracowaniu:

Dudziński Paweł, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997.

Förster August, *Geschichtliches von Dörfern des Grünberger Kreises*, Grünberg 1905.

Koschel Fritz, Rodemannsdorf. Zur Geschichte des Ortsnamens Ochelhermsdorf, „Welt und Heimat – Beilage zum Grünberger Wochenblatt“, 1933, nr 5, s. 3.

Kuczyński Stefan K., *Polskie herby ziemskie*, Warszawa 1993.

Siuchniński Mateusz (red.), *Miasta polskie w tysiącleciu*, Tom I-II, Wrocław-Warszawa- Kraków 1965 (T.I) i 1967 (T.II).

Skorupski Jacek, Znamierowski Alfred (red.), „*Flaga. Biuletyn Polskiego Towarzystwa Weksylologicznego*”, Roczniki 1999-2000.

Strzyżewski Wojciech, *Herby miast województwa zielonogórskiego*, Zielona Góra 1989.

Strzyżewski Wojciech, Treści symboliczne herbów miejskich na Śląsku, Ziemi Lubuskiej i Pomorzu Zachodnim do końca XVIII wieku, Zielona Góra 1999.

Towpik Witold, *Gmina Zielona Góra – Zarys dziejów jej wsi i informacja o pracy rady gminy kadencji 1990-1994*, Zielona Góra 1994.

Wolf Otto, *Geschichte der Stadt Grünberg in Nieder Schlesien*, Grünberg 1848.

Wutke Konrad (red.), *Die inventare der nichtstaatlichen Archive Schlesiens. Die Kreise Grünberg und Freystadt Codex Diplomaticus Silesiae*, t. XXIV, Breslau 1908.

Znamierowski Alfred, *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa 2003.

Znamierowski Alfred, *Interaktywny Album Heraldyczny RP*, [na:] <http://www.pl.info.pl>

Wybrane polskie normy prawne odnoszące się do flag i herbów:

Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym.

Dz. U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95, art. 18 ust. 13.

Ustawa z 18 maja 1990 roku o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz innych ustaw.

Dz. U. z 1990 r. Nr 34, poz. 199, art. 2-3.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym.

Dz. U. z 1998 r. Nr. 91, poz. 578, art. 12 ust. 10.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa.

Dz. U. z 1998 r. Nr. 91, poz. 576, art. 12 ust. 10.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 roku, w sprawie Komisji Heraldycznej.

Dz.U. z 1999 r. Nr 70, poz. 779.

Ministers *Ustawa z dnia 21 grudnia 1978 roku o odznakach i mundurach*

Dz.U. z 1978 r. Nr 31, poz. 130, art. 2a i 3 (dodany ustawą z 29.12.1998 r. o zmianie ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa - Dz.U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, art. 5 pkt 1).